

Posudek na disertační práci Mgr. Františka Korbela

Rozhodnutím proděkana jsem byl určen druhým oponentem disertační práce Mgr. Františka Korbela s názvem Svobodný přístup k informacím podle zákona č. 106/1999 Sb. – vybrané problémy. Práce byla původně zadaná jako disertační na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně na katedře správní vědy a správního práva a finančního práva a vedoucí práce byla doc. JUDr. Soňa Skulová, PhD. Podle čestného prohlášení rigorosanta byla práce odevzdána 26.1.2005.

V rozhodnutí proděkana je uvedeno, že se jedná o uznání disertační práce, zda splňuje požadavky kladené na rigorózní práci a zda ji doporučují uznat jako rigorózní práci. Se zřetelem k době ukončení této práce je třeba posoudit, zda časový odstup od doby jejího ukončení do současnosti je sám o sobě překážkou k uznání této práce. Není mi známo, kdy práce byla předložena na této fakultě, kde má dojít k řízení o ní. Významná je tato skutečnost pro posouzení, kdy došel autor k závěru, že ji na této fakultě může obhájit. Domnívám se, že z hlediska tohoto časového aspektu by řízení o práci mělo brát na zřetel, zda metody práce, stav legislativy i judikatury umožňují rozhodování o její úrovni.

Práce samotná má 241 stran a je rozdělena do devíti kapitol, obsahuje dále Resumé, Seznam literatury, Seznam judikatury, Seznam právních předpisů a zkratk, Přílohy. Práce dále obsahuje Předmluvu podepsanou Oldřichem Kužílkem, spoluautorem zákona o svobodném přístupu k informacím a poradcem pro otevřenost veřejné správy. Autor práce nevysvětluje, zda tato předmluva je součástí práce a autor této předmluvy je tedy spoluautorem předloženého textu nebo jakou jinou funkci tato předmluva má mít v tomto řízení o uznání práce. Na str. 11 předloženého textu autor uvádí, že jeho práce předložená jako „disertační, vychází z mé části publikovaného komentáře, ovšem s podstatnými doplňky a úpravami vyvolanými jednak odlišnou formou a smyslem práce, ale také rychlým vývojem, zejména správní judikatury, ale i dopadem Evropského práva a nových legislativních úmyslů“. Dále uvádí, že byla opuštěna původní forma komentáře a text byl nově strukturován, aby vyhovoval teoretickému pojetí. Z těchto důvodů se zabývá „pouze vybranými problémy“.

Svým obsahem práce zasahuje do oblasti ústavního práva, správního práva a částečně i občanského práva. Zaměřím se především na oblast ústavněprávní. Autor v poznámce č. 13 na str. 16 uvádí, že Listina základních práv a svobod jako předpis „zastaral a málokdo si jeho existenci uvědomuje, nadále platí“. Zároveň však uvádí, že „je ústavně nahrazen usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., obecně známým jako Listina základních práv a svobod“. V témže smyslu pokračuje ve výkladu na str. 17, kdy tvrdí opět, že obecné právo na informace je navozeno „na základě usnesení České národní rady č. 2/1993 Sb.“. I když autor v jiných případech reaguje na některé části výkladu v komentáři k Ústavě a k Listině základních práv a svobod (zejména

v částech zpracovaných V. Knappem a mnou), je toto jeho tvrzení v základní ústavněprávní otázce nepřijatelné. V komentáři je tato problematika vysvětlena. Předsednictvo České národní rady nebylo ústavodárcem a nemohlo tedy založit ústavněprávní úpravu ve svém usnesení publikovaném pod č. 2/1993 Sb. Jednalo se tehdy pouze o republikaci Listiny základních práv a svobod, která je nepřetržitě součástí ústavního řádu České republiky již od doby federace a Ústava ČR její význam vyjádřila nejen v čl. 112, ale také v čl. 3 Ústavy.

Použití výrazů právo na informace nebo svoboda informací není jen zaměnitelným souslovím, ale má význam zásadní. V čl. 17 Listiny jsou uvedeny oba pojmy a směřují k účelu, který je uveden v čl. 22 Listiny, kde je jako imperativ vyjádřeno, že zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti.

Autor na str. 17 uvádí, že bez zákonné prováděcí úpravy chyběl konkrétní postup, jakým by se mohla veřejnost svého práva domáhat a jakým by měly orgány veřejné moci své ústavní povinnosti plnit. Spatřuje možnost přímé aplikace Listiny jen výkladem a contr. k čl. 41, odst. 1 a roztroušenými ustanoveními v různých zákonech. Zákonná úprava je nepochybně důležitá, přesto jsem nenalezl v textu odkaz na rozhodnutí Ústavního soudu ÚS 49/1994 Sb. z 15.2.1994, které obecně připomínalo ustanovení čl. 4 odst. 3 a odst. 4 Listiny, že při použití ustanovení o omezení základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Vztahovalo se tehdy na oblast školství, ale má obecnou platnost pro bezprostřední aplikovatelnost Listiny.

I když nezpochybňuji, že předložená práce splňovala tehdy předpoklady pro její obhajobu jako práce magisterské, nejsem přesvědčen, že ji lze uznat jako práci rigorózní. Nejde o práci historickou nebo teoretickou bez vazby na normativní právní úpravu. Rovněž k základním ústavněprávním teoretickým otázkám mám vážné výhrady z hlediska způsobilosti této práce k obhajobě. Posuzování práce v rozpravě by se nemohlo omezit jen na tehdy dokončený text, ale muselo by brát v úvahu další změny v řadě právních odvětví, kterých se téma práce dotýká, včetně ochrany těchto hodnot zajištěných právem trestním a nové úpravy občanskoprávní. Pro takové posuzování však text práce nedává podklad. Nemohu jí tedy doporučit k uznání také s ohledem na další vývoj v legislativě, k němuž došlo po jejím dokončení do jejího předložení na této právnické fakultě jako podklad k obhajobě jako práci rigorózní.

V Praze dne 7.10.2016

prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc.
oponent